

**รูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว**
**ADMINISTRATIVE MODEL WITH QUALITY AND EFFICIENCY
OF SMALL SIZE SCHOOLS UNDER SA KAEU PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICES**

ขวัญวรา พิชญชานันท์^{*1} และ ผศ.ดร.ทวี วาจาสัตย์²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยปทุมธานี
² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้รับผิดชอบบทความ : Kwanwara_pichayachanan@outlook.com

Kwanwara Pichayachanan^{*1} and Asst.Prof.Dr.Tawee Wachasataya²

¹ Student-Doctor of Education Administration, Pathumthani University

² Lecturer-Doctor of Education Administration Program in Educational Administration,
Pathumthani University

*Corresponding author: Kwanwara_pichayachanan@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารงาน ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว จำนวน 30 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงาน ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดย สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับสูง จำนวน 15 คน 2) ยกย่องและตรวจสอบรูปแบบโดยนำรูปแบบไปสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน และ 3) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของรูปแบบ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการ

Received : 10 February 2021

Revised : 28 June 2021

Accepted : 28 June 2021

Online publication date : 30 June 2021

สนทนากลุ่ม แบบตรวจสอบคุณภาพ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว มี 10 องค์ประกอบ คือ (1) คุณลักษณะของผู้บริหารและครู (2) การจัดสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา (3) การพัฒนาผู้เรียนนักเรียน (4) การสนองตอบความต้องการและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้แหล่งเรียนรู้ (5) การบริหารงบประมาณ (6) การบริหารจัดการหลักสูตร (7) การจัดการ เรียนการสอน (8) การวัดและประเมินผล (9) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ (10) การ สร้างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพ และประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด สระแก้ว พบว่า มี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) คุณลักษณะของผู้บริหารและครู (2) การสร้าง สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (3)การพัฒนานักเรียน (4) การตอบสนองต่อความต้องการและการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (5) การบริหารงบประมาณ (6) การจัดการหลักสูตร (7) การจัดการเรียนการ สอน (8) การวัดและประเมินผล (9) การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ (10) การ สร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว พบว่า มีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารงาน / โรงเรียนขนาดเล็ก/ประสิทธิผล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study component of administrative model with quality and efficiency of small size school under the Sa Kaeo primary education service area offices, 2) to develop administrative model with administrative model with quality and efficiency of small size school under the Sa Kaeo primary education service area offices and 3) to estimate administrative model with quality and efficiency of small size school under the Sa Kaeo primary education service area offices. Use research and development method. The sample were the school administrators, teachers and supervisors of the Sa Kaeo primary education service area offices of 30 people, and using the specific sampling method. This research had 3 phases that 1) study component of administrative model with quality and efficiency of small size schools by interviewed 15 of small size school administrators with the result of basic educational testing services were at much level, 2) draft and examine model by focus group from 15 experts, and 3) estimate suitability and possibility of model

from 30 experts. The instrument of this study was structured interviews, focus group recording, and quality testing and assessment model. The statistics used for the data analysis include mean and standard deviation.

The research results revealed that : 1) The component of administrative model with administrative model with quality and efficiency of small size school under the Sa Kaeo primary education service area offices were 10 components that (1) characteristics of administrators and teachers (2) environment management of educational institution (3) learner development (4) respond the needs of learning resource development (5) budget administrative (6) curriculum management (7) instructional management (8) evaluation and assessment (9) achievement enhancement of student and (10) parent's satisfaction. 2) Develop administrative model with administrative model with quality and efficiency of small size school under the Sa Kaeo primary education service area offices were 10 components that (1) characteristics of administrators and teachers (2) environment management of educational institution (3) learner development (4) respond the needs of learning resource development (5) budget administrative (6) curriculum management (7) instructional management (8) evaluation and assessment (9) achievement enhancement of student and (10) parent's satisfaction. 3) Estimate administrative model with administrative model with quality and efficiency of small size school under the Sa Kaeo primary education service area offices with suitability and possibility were the highest level.

Keywords: Administrative model / Small size school

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ การศึกษาเอาไว้ โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ (กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 : 14-15) การพัฒนาประเทศ ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ทั้งนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ และคุณภาพของกระบวนการที่ใช้ในการจัดการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของเด็กไทย โดยต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่ง ให้มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกัน

คุณภาพภายใน ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2560 : 1)

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า หลายประเทศมุ่ง ให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขัน ให้การศึกษานำไปสู่การพัฒนาคนให้มี คุณภาพ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ สามารถ คิดวิเคราะห์ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม (อุทุมพร สมศรี, 2560) “คุณภาพการศึกษา” เป็นประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่ง ซึ่งสังคมไทยและกระทรวงศึกษาธิการ กำลังให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น และพยายาม พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งให้มีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อสนองตอบต่อ ความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก คุณภาพการศึกษาเป็นผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งในการดำเนินการจัดการศึกษาตามภารกิจของ หน่วยงานและองค์กร ที่เกี่ยวข้อง มีปัจจัยในการบริหารและการจัดการศึกษาที่เป็นปัจจัยส่งเสริมในการดำเนินการและส่งเสริมให้ เกิดคุณภาพการศึกษาหลายด้านด้วยกัน ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenberg and Ornstein, 2004) มี แนวคิดว่า ปัจจัยที่สนับสนุนและส่งเสริมในการบริหารจัดการการศึกษาให้เกิดผลผลิตและคุณภาพ การศึกษา ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียน การสอนและหลักสูตร 2) เทคนิคการจัดการเรียนการสอน 3) โครงสร้างการบริหารและการจัด องค์กร 4) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 5) ภาวะผู้นำและการ บริหารงบประมาณ 6) การบริหารและพัฒนาทีมงาน 7) ทรัพยากรสิ่งก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ และ 8) แผนการ ประเมินผล ซึ่งฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2004) มีความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการ บริหารจัดการให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ ประกอบไปด้วยครูที่มีคุณภาพ มี ประสิทธิภาพ และวุฒิ การศึกษาสูง มีบุคลากรทีมงานสนับสนุนการทำงานเพียงพอ มีห้องสมุด และแหล่งค้นคว้าที่หลากหลาย มีอุปกรณ์ทันสมัยครบครัน และมีอาคารสิ่งก่อสร้างเพียงพอ ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องมีหน้าที่ในการบริหาร จัดการและให้บริการด้านการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมี ความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพและต้องรับผิดชอบต่อผลการบริหารและ คุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้น อีกทั้งสถานศึกษาต้องมี ระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพมีเป้าหมายและแผนดำเนินการที่ชัดเจน มีแนวทาง ในการส่งเสริมการพัฒนา คุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามปัจจัยและกระบวนการในการ ดำเนินการ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้สรุปผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 โดยได้รายงานผลการทดสอบ ค่าสถิติพื้นฐาน โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบวิชาภาษาไทย 53.59 วิชา ภาษาอังกฤษ 33.76 วิชาคณิตศาสตร์ 34.11 วิชาวิทยาศาสตร์ 37.99 เฉลี่ยทุกวิชาเท่ากับ 39.86 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีผลการทดสอบเฉลี่ยต่ำสุดทุกรายวิชา แสดงว่า เกิดปัญหาในการจัด การศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างมาก (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561 : 4)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว มีวิธีดำเนินงานวิจัย 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว โดยการศึกษาองค์ประกอบ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยนำแนวคิดของทฤษฎีระบบของ Hoy and Miskel (2008 : 292) และสังเคราะห์จากแนวคิดต่าง ๆ ของนักวิชาการ สรุปเป็นองค์ประกอบของการบริหารที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารและครู 2) การจัดสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษา 3) การพัฒนานักเรียน 4) การสนองตอบความต้องการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) การบริหารงบประมาณ 6) การบริหารจัดการหลักสูตร 7) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 8) การวัดและประเมินผล 9) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 10) การสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ที่มีผลการทดสอบ O-NET สูงจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 7 คน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 8 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content

Analysis) เพื่อนำไป ยกร่างรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว โดยยกร่างรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้จากระยะที่ 1 ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของผู้บริหารและครู 2) การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 3) การพัฒนานักเรียน 4) การสนองตอบความต้องการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) การบริหารงบประมาณ 6) การบริหารจัดการหลักสูตร 7) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 8) การวัดและประเมินผล 9) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 10) การสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน นำมาปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยนำร่างรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ไปศึกษาความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 15 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน ครูวิชาการ จำนวน 5 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คนโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว กลุ่มประเมินรูปแบบ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 คน ครูวิชาการ จำนวน 10 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน โดยสร้างแบบประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก และหาค่า ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert's Five Rating Scale) หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยสถิติ คะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สรุปผลจากการประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กที่สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว พบว่ารูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 10 องค์ประกอบหลัก 59 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้บริหาร และครู ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบย่อย

คือ (1) ผู้บริหารจัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (2) ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ (3) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (4) ผู้บริหารมีการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เนื่อง ๆ (5) ผู้บริหารมีการมอบหมายงานบุคลากรในโรงเรียนตามความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม (6) ครูมีการเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า (7) ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (8) ครูใช้สื่อและเทคโนโลยี ในการสอน (9) ครูมีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และ (10) ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน

2) การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) มีอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อม ที่ใช้ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม (2) มีสถานที่ ห้องเรียนในการจัดการศึกษาโดยการใช้สื่อทางไกล (3) ผู้บริหารสนใจดูแลสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ให้มีความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ (4) ครูมีความรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม (5) มีการของบประมาณ เพื่อปรับปรุงสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมทุกปี

3) การพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (2) มีการให้การศึกษอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน (3) มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (4) มีการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (5) มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

4) การสนองตอบความต้องการและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย คือ (1) โรงเรียนมุ่งเน้นความต้องการและความคาดหวังของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน (2) โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์อันดี และความผูกพันกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน (3) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (4) โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (5) โรงเรียนมีการสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน (6) โรงเรียนมีการประเมินความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนอยู่เสมอ (7) โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

5) การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) มีการวิเคราะห์ความต้องการ (2) มีการวางแผนค่าใช้จ่าย (3) มีการควบคุมค่าใช้จ่าย (4) มีการวางแผนเกี่ยวกับรายได้ (5) มีการกำกับติดตามการใช้งบประมาณ

6) การบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ (2) โรงเรียนจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น (3) เนื้อหาสาระในหลักสูตร ควรทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา (4) ครูผู้สอน ทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอน เพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน (5) มีการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษาประจำปี

7) การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ (1) โรงเรียนมีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย (2) มีการระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (3) มีการนำผู้เรียนเรียนรู้นอกสถานที่เรียน (4) มีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ (5) รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ (6) เลือกใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

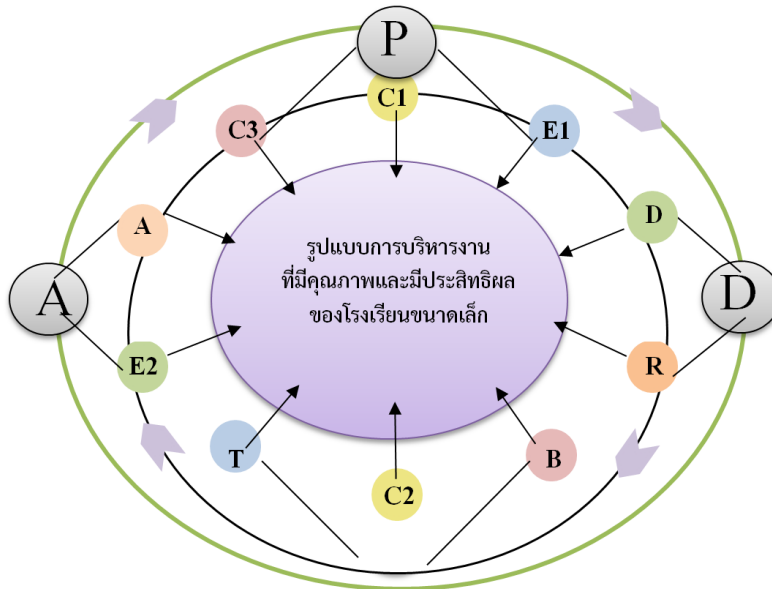
และเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน 8) การวัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา (2) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (3) พัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลให้ได้มาตรฐาน (4) วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (5) นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 9) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เต็มตามหลักสูตร (2) ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน (3) ส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องตัวชี้วัดและมาตรฐาน (4) ส่งเสริมครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และ (5) ส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีความสามารถเต็มตามบทบาทหน้าที่ 10) การสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ (1) การจูงใจผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน (2) ส่งเสริมความร่วมมือผู้ปกครองในการบริหารงาน (3) สร้างความภูมิใจในด้านการแสดงฝีมือ (4) สร้างความรู้สึกเท่าเทียมกัน (5) ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวตัวเองและผู้อื่น รวมทั้งได้แสดงความจริงใจต่อหน่วยงาน (6) โรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนมากจะขาดปัจจัยในการบริหาร ทั้ง คน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และวิธีการบริหารที่ดี จึงควรรหารูปแบบการบริหารที่มีคุณภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยกับ คุณลักษณะของผู้บริหารและครู การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษา การพัฒนานักเรียน การสนองตอบความต้องการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ การบริหารงบประมาณ เห็นด้วยกับการบริหารจัดการหลักสูตร เพราะการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกัน หลักสูตรดี การจัดการสอนดี และมีการวัดผล ก็จะทำให้การบริหารงานมีคุณภาพและประสิทธิผล เห็นด้วย กับการพัฒนาผู้เรียน เพราะผู้เรียน ผู้ปกครองเป็นผู้รับบริการ เน้นความสะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นำนักเรียนไปเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และท้องถิ่นสนองความต้องการของผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้นและใช้ DLTV ในการช่วยสอน วัดผลตามสภาพจริงอิงศักยภาพผู้เรียน เป็นรายบุคคล ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี มีความพึงพอใจระดับมากถึงมากที่สุด และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะให้นำระบบวงจรคุณภาพ P D C A มาดำเนินการทุกขั้นตอนการบริหารงานด้วย

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นได้ ระดับมากที่สุด

จากผลการศึกษา ผลการพัฒนา และผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพ

และมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ได้รูปแบบดังภาพประกอบที่ 1

C1 =	Characteristics of administrators and teachers	=	คุณลักษณะของผู้บริหารและครู
E1 =	Environment the organization of the school	=	การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
D =	Development of student	=	การพัฒนานักเรียน
R =	Responding to needs and developing learning resources	=	การสนองตอบความต้องการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
B =	Budget management	=	การบริหารงบประมาณ
C2 =	Course Management	=	การบริหารจัดการหลักสูตร
T =	Teaching and learning activities	=	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
E2 =	Evaluation and measurement	=	การวัดและประเมินผล
A =	Achievement enhancement for students	=	การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
C3 =	Creating satisfaction of student parents	=	การสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย รูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบ คือ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารและครู 2) การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 3) การพัฒนานักเรียน 4) การสนองตอบความต้องการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) การบริหารงบประมาณ 6) การบริหารจัดการหลักสูตร 7) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 8) การวัดและประเมินผล 9) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ 10) การสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร สมศรี. (2560: 31) ที่ศึกษา สภาพการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียน ประถมศึกษาในอำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง พบว่า 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาใน อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง กลยุทธ์บุคลากร วิธีการบริหาร ระบบและวิธีการ คุณค่าร่วม และทักษะการบริหาร เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ วิธีการบริหาร ด้านทักษะในการบริหาร ด้าน โครงสร้าง ด้านคุณค่าร่วม ด้านกลยุทธ์ด้านระบบและวิธีการ และด้านบุคลากร 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในอำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ผลจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ขาดกระบวนการด้านบุคลากรมีแนวทางการพัฒนา ดังต่อไปนี้ผู้บริหารควรมีการประเมินความต้องการด้าน ชีตความสามารถและอัตรากำลังบุคลากร และในการสร้างสภาพแวดล้อมของบุคลากร สอดคล้องกับเซอร์จิโอวานนิ (Sergiovanni, 1991 : 258-263) ที่สรุปว่าสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผล ประกอบด้วย การเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีแผนงานทางวิชาการที่ มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีบรรยากาศโรงเรียนในทางบวก ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบเป็นกลุ่ม มีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ ดึงผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร สอดคล้องกับ ลูเนนเบิร์ก และออสเตียน (Lunenburg and Ornstein, 1996 : 348) ซึ่งสรุปลักษณะการบริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลไว้ 7 ประการ คือ 1) มีสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบ ปลอดภัยไม่เป็นปัญหา และอุปสรรคสำหรับการเรียนการสอน 2) พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน บุคลากรมีส่วนร่วมในพันธสัญญาของเป้าหมายการเรียนการสอน และสามารถตรวจสอบได้ 3) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยผู้บริหารมีความเข้าใจและประยุกต์ใช้งานวิชาการ อย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีบรรยากาศความคาดหวังสูง โดยครูอาจารย์ สามารถแสดงออกถึงความรอบรู้ในทักษะเบื้องต้นให้นักเรียนเห็นได้ 5) ทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน เพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะ 6) มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลมาปรับปรุง และ 7) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้ปกครอง สอดคล้องกับ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008 : 373) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ต้องประกอบด้วยความสามารถ 4 ประการ คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสอดคล้องกับ ทรพล เจริญคำ (2560 : 15) ที่ได้เสนอแนวคิดของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพ ไว้ มีความตรงและความเหมาะสม มาก ซึ่งประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 2) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ 3) การส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา 4) การพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 5) การพัฒนาศักยภาพครูและนักเรียน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้รูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลเป็นรูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ครั้งนี้ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครู อยู่ในลำดับแรก จึงถือได้ว่า ทรัพยากรบุคคล สำคัญที่สุดต่อการบริหารงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็ก จึงควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เนื่อง ๆ ส่วนครูต้องเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้าและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้สื่อและเทคโนโลยี ในการสอน มีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสอนซ่อมเสริม ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ

2. การบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญรองลงมาเป็นลำดับ 2 จึงถือได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียน ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็ก จึงควรนำการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรวิจัยรูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ด้านความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย เชิงคุณภาพ
2. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ในด้านสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร และสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน
3. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2562). กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไฮเอ็ด พิมพ์ลิขซิ่ง จำกัด.
- ชวัลลักษณ์ รัตนวัชรกุล. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทรงพล เจริญคำ. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารปรัชญาโรงเรียนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรชา ศรีวิชัย. (2554). รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). โรงเรียนคุณภาพ (Smart School). กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 1-14.
- อุทุมพร สมศรี. (2560). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับประถมศึกษาใน อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 เสนอที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Hill, D.A. (2008). **What makes Total Quality Management work: A study of obstacles and outcomes.** Dissertation Doctor of Philosophy in Management. Capella University
- Hoy, W. K, & Miskel, C. G. (2008). **Educational Administration: Theory, Research, and Practice.** New York: McGraw-Hill.
- Luneburg, Fred, and Allan, C. Ornstein. (1990). **Educational Administration: Concepts and Practices.** (2nd ed.). Oxford: Wadsworth Publishing Company.
- Sergiovanni, T.J, (1991). **The principal ship: A Reflecting Practice Perspective.** (2nd ed.). Needham Heights: Allyn and Bacon.